

L. Kósa: *Past, present and future of EGYT Pharmacochemical Works*

On the occasion of the 60th anniversary of the foundation and 25th anniversary of the nationalization of EGYT Pharmacochemical Works, a brief historical review is presented. The relations of the foundation, the difficulties encountered during and after the first and second world wars, then the characteristic data of the reorganization following nationalization are discussed. The preparations of major importance having had been produced and having been developed more recently, as well as those which are now in the state of realization are enumerated.

Some more important achievements and trends being of research and development being among the determinants of future development, are related.

(EGYT Gyógyszervegyészeti Gyár, Gyógyszerismertető Osztály, 1475 Budapest, Postafiók 100.)

L. Kósa: *Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft*

Es wird ein kurzer Rückblick im 25. Jahr der Verstaatlichung und im 60. Jahr des Bestehens der EGYT Pharmakochemischen Fabrik geboten. Im dessen Rahmen werden die Umstände der Werkgründung, die Schwierigkeiten in der Zwischenkriegperiode, sowie die Kennziffer der Produktion und Investition von der Verstaatlichung bis zur Gegenwart zur Darstellung gebracht. Die auch heute noch im Arzneimittelverkehr befindlichen, wie auch die neuerdings in den Verkehr gebrachten Präparate und diejenigen in der Entwicklung werden aufgezählt. Nach einer Bekanntmachung der wichtigeren Forschungsergebnisse werden die gegenwärtigen Forschungsrichtungen als Schrittmacher der künftigen Tätigkeit der Fabrik überblickt.

Érkezett: 1973. VI. 26.

Gyógyszerészet 13. 100—102. 1974.

AZ ORVOSTOVÁBBKÉPZŐ INTÉZET ÚJ KÖZPONTI GYÓGYSZERTÁRA

DR. LÁNG BÉLA

1973 június 29-én avatták fel az Orvostovábbképző Intézet új Központi Gyógyszertárát. Több körülmény is indokolja, hogy az új létesítménnyel foglalkozzunk. Az egyik ok az, hogy az intézeti ellátást és a gyógyszer-továbbképzés célját szolgáló gyógyszertár kialakításakor, szervezésekor olyan újszerű elgondolásokat alkalmaztak, amelyek iránymutatók lehetnek. A másik érdekesség az, hogy az új gyógyszertár rekordidő (nyolc hónap) alatt készült el, előregyártott fapanelekből, amelyeket részben a nyugaton is divatos pavilon-rendszer elvei szerint alakítottak ki: a belső válaszfalak mozgathatása is könnyen megoldható.

*

A gyógyszertár tervezésekor igyekeztek mindazon követelményeknek eleget tenni, amelyek egy felsőoktatási intézmény új gyógyszertárától joggal elvárhatók. Ilyenek: 1. a 850 ágyas kórház beteganyagának korszerű gyógyszer-, vegyszer- stb. ellátása; 2. az Orvostovábbképző Intézet funkciójában való aktív közreműködés; 3. az orvosokkal teamekben folytatott és a saját tudományos kísérletes tevékenység lehetőségének megteremtése.

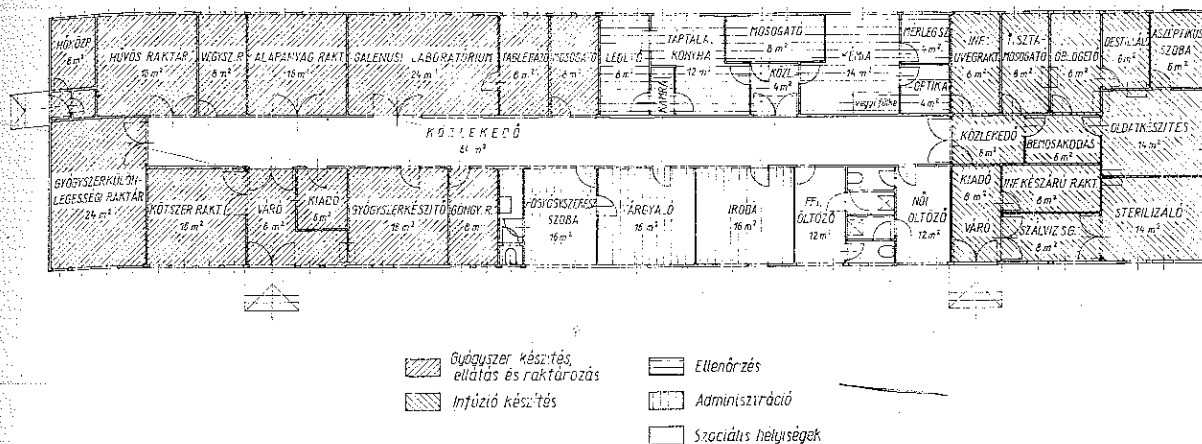
Mindent olyan komplex szervezési együttesben kívánták megvalósítani, amely a fenti céloknak legjobban megfelel.

Az új gyógyszertár 470 m² alapterületű, közep-folyósos korszerű (1. ábra). Az ábrán az egyes részlegeket külön jeleztük.

1. *Gyógyszer-, vegyszerellátó részleg.* Feladata a tanszékek, osztályok megfelelő szintű ellátása. Külön raktári, receptúrai és kiadói, továbbá gale-

nusi csoport tartozik ebbe az ellátási körbe. A receptúrai táraasztalt higiéniai elveknek megfelelően — mintegy íróasztalszerűen — a beülő két oldalán zárható ajtókkal látták el. Ezzel a patendulákat, dörzsmozsarakat stb. a bakteriális szennyezettségtől kívánták védeni. Mivel az intézeti gyógyszergazdálkodásban a fokozott galenusi tevékenységgel a költségek jelentősen csökkenthetők, külön galenusi laboratóriumot (nagy munkatermet) és külön tablettázóhelyiséget létesítettek korszerű gépesítéssel, ahol rendszeresen 17-féle tablettát készítenek. Az ellátó részleg létszáma 2 gyógyszerész, 3 asszisztens, 1 takarítónő. A részleg feladata a tanszékek, osztályok rendelésének ütemezése, továbbá korszerű gyógyszerismertetés is. Így pl. 1—2 havonta stencilezett gyógyszer-táji tájékoztatót készítenek.

2. *Infúziós laboratórium.* Az infúziós igény évente a kórházakban mintegy 20—25%-kal növekszik, így az intézeti gyógyszerellátás egyik kulcskérdése a kellő mennyiségű és minőségű infúzió készítése; ez önköltségsökkentő tényező is. Az ábrából látható, hogy a 100 m² alapterületű infúziós laboratórium önálló egységként is működhetne. Hús munkanapot számítva havi 5000 liter (10 000 pack) előírászerű előállítására alkalmas. Egyébként az OTKI-ban 31-féle infúziót és érzéstelenítő steril oldatot készítenek rendszeresen. A laboratóriumot mindenféle nélkülözhetetlen gépesítéssel ellátták. Az infúziós raktár optimális légterét pl. légkondicionáló berendezés biztosítja. Itt 1 gyógyszerész, 2 asszisztens, 3 betanított munkás és 1 takarítónő dolgozik.

1. ábra. A gyógyszertár alaprajza

3. Az új intézmény harmadik egysége az ellenőrző laboratórium, amelyet hazánkban először alakítottak ki komplex ellenőrzés céljára. Külön mikrobiológiai részlege van táptalajkonyhával, sterilizóval, zsilipkamrával (mely a bemosakodás céljára is készült) és egy leoltóhelyiséggel. A kémiai laboratóriumban klasszikus analitika céljára szolgáló helyiséget, optikai és mérlegszobát létesítettek. Mind a két részleget jól gépesítették. Az ellenőrző laboratóriumoknak közös mosogatója van, amelyekben azonban külön-külön mosogatókagylók vannak a kémiai és a mikrobiológiai felszerelés tisztítására. A kémiai laboratórium egyebek között minden infúziós szarzs teljes gyógyszerkönyvi, fizikai, kémiai és mikrobiológiai ellenőrzését elvégzi. Az ellenőrző laboratórium létszáma 1 gyógyszerész, 2 asszisztens (egy a mikrobiológián, egy a kémián) és 1 takarítónő.

A Gyógyszertár tudományos feladatait részben a jól felszerelt galenusi laboratórium, az infúziós laboratórium és az ellenőrző laboratórium teszi lehetővé. Ugyanezek a részlegek biztosítják a Központi Gyógyszertár részvételét az OTKI gyógyszerész-továbbképző tevékenységében több tanfolyamon is.

Az új gyógyszertár közelében jelenleg épül egy 50 m² alapterületű robbanásbiztos kamra, robbanásveszélyes és gyúlékony anyagok tárolására.

A gyógyszertár adminisztratív részlege főgyógyszerészi szobából, egy könyvtárból és egy irodából áll, amely egyúttal az ügyeletet ellátó gyógyszerész szobája is.

*

Eddig a hivatalosan közreadott szakszerű tájékoztatás. A szaksajtó feladata nem merülhet azonban ki ennek egyszerű közrebocsátásában, mert az OTKI Központi Gyógyszertárának létesítése rendkívül fontos eseménye oktatásügyünknek, pontosabban a gyógyszerész-továbbképzés és a szakosítás ügyének.

Egyetemi intézeteinket igen nagy mértékben köti le a tulajdonképpeni alapoktatás: az általános gyógyszerészképzés. Karunk ma még igen kevés olyan bázisintézménnyel rendelkezik, amelyre a

szakosított továbbképzés olyan módon felépíthető lenne, mint az orvostovábbképzés a maga egyetemen kívüli bázisintézményeire. Egyelőre egyetlen „Gyógyszerészeti” tanszékünk van az OTKI keretében. Nyilvánvaló, hogy ez csak bölcsője, kiinduló intézménye lehet a gyógyszerész-továbbképzés kifejlesztendő tanszékhálózatának. Az OTKI új Központi Gyógyszertára az összes érdekelt és illetékes szervének (Egészségügyi Minisztérium, Országos Gyógyszerészeti Intézet, orvostudományi egyetemek, OTKI), valamint a hivatott társadalmi szervezeteknek (MOTESZ társaságai, elsősorban a Magyar Gyógyszerészeti Társaság szervezetei és szakosztályai) egyetértésével és kitartó közösen erőfeszítésével a gyógyszerész-továbbképzés második tanszékének bázisintézetévé volna fejleszthető.

Ezek a lehetőségek, kilátások nyilvánvalóan növelik az új intézeti gyógyszertár létesítésének jelentőségét. S hogy ezekkel számoltak mindazok, akik a Gyógyszertár megtervezésében, a tervek jóváhagyásában, megvalósításában részt vettek, azt a tervek előrelátó nagyvonalúsága kellőképpen bizonyítja. Tulajdonképpen ide is kívánkoznak mindazoknak a neve, akik az OTKI Központi Gyógyszertárának létesítésében közreműködtek. Számuk azonban túlságosan nagy, és nehezen volna teljesében felsorolható. Azt azonban meg kell említeni, hogy az alapvető tervek dr. Mohr Tamás főgyógyszerész elgondolásait tükrözik, amelyeket dr. Bertalan Pál osztályvezetővel, az Országos Gyógyszerészeti Intézet kijelölt szakértőjével vitattott meg. A kivitelezés az OTKI Műszaki Osztályát dicséri. Kiemelést érdemel, hogy a 4 millió Ft-os beruházás a tervezett 8 hónap alatt készült el.

Д-р Б. Ланг: Новая Центральная Аптека Института Усовершенствования Врачей

Новая Центральная Аптека Института Усовершенствования врачей была торжественно открыта 29-го июня 1973 года. Имеется несколько обстоятельств, которые обосновывают, чтобы в настоящей работе занимались этим новым учреждением. Первая причина заключается в том, что при создании, организации аптеки, служащей снабжению института лекарственными препаратами и целям усовершенствования фармацевтов были применены такие новые принципы, которые по нашему мнению указывают на направление дальнейшего развития. Другим интересным обстоя-

тельством является то, что новая аптека была построена за рекордное время (восемь месяцев), из готовых деревянных панелей, которые были использованы частично для создания павильонной системы, очень модной в настоящее время и в западных странах, а с другой стороны при помощи этих панелей легко осуществить и временно подвижных внутренних стен.

Dr. B. Láng: *The new Central Pharmacy of the Postgraduate Medical Institute, Budapest*

The Central Pharmacy of the Institute of Postgraduate Medical Training was inaugurated on the 29th June, 1973. In the planning of the new institution and in the organization of its function the most advanced principles have been realized with the aim not only of providing for the supply of the clinics of the Institute with drugs and tools, but with respect to the postgraduate training of pharmacists as well. An interesting feature of the establishing of the Central Pharmacy has been

its perfectuation within a very short term (8 months), using prefabricated panels the application of which allows for easy transformation of the internal spaces.

Dr. B. Láng: *Neue Zentralapotheke des Institutes für Ärztliche Fortbildung*

Am 29. Juni 1973. wurde die neue Zentralapotheke des Institutes für Ärztliche Fortbildung eingeweiht. Die neue Einrichtung verdient aus mehreren Gründen die Aufmerksamkeit. Der eine Umstand ist, dass bei der Ausbildung und Errichtung der Apotheke, die der Anstaltsversorgung und der Apothekerfortbildung dienen soll, neuartige Ideen herangezogen wurden, die auch für die Zukunft richtungsweisend sein könnten. Andererseits ist es merkwürdig, dass die Apotheke aus vorgefertigten Holzelementen innerhalb von 8 Monaten gebaut wurde und die Einrichtung erfolgte aufgrund des Pavillon-systems, wobei die Bewegung der Innenwände möglich ist.

(*Chinoin Gyógyszer. és Vegyészeti Termékek Gyára, 1325 Budapest. Pf 110*)

Érkezett: 1973 X 10.

SZILÁRD RÉSZECSKÉK KEVERÉSE

Williams, J. C. Pharm. Industr. 34, 816 (1972).

A szilárd részecskék keverését általában nagyon kis hatásfokkal szokták végrehajtani, annak ellenére, hogy régóta nagyszámú iparágban alkotja fontos részét a technológiai eljárásoknak. Gyakran nem megfelelő berendezést választanak ki; nem specifikálják a keverő-eljárástól megkívánt hatásfokot; ellenőrzéshez nem megbízható vizsgálómódszereket választanak.

A szemcsék keverésével kapcsolatban az utóbbi években ismerték fel a valódi problémákat. Ez bizonyos mértékig oktatás kérdése, de sajnos, a szerepet játszó elvek megismertetése nem illik bele könnyen az egyetemi oktatási profilba. Pedig lényeges lenne oktatása a vegyész-mérnököknek és a gyógyszerészeknek.

A szerző a keverés során adódó egyik legfontosabb problémának a fajtázódást, szétválást jelöli meg, amelynek egyik jelentős oka a szemcsék különböző mérete. Az eddigi vizsgálatok legtöbbször azonos részecsketipus összekeveréséről számoltak be. A gyakorlatban azonban elegendő szemcsenagyságbeli különbség van ahhoz, hogy rétegződés, szétválás következzen be. A keverés-szétválás egyidejű folyamat, amely végül egyensúlyhoz vezet e két hatás következtében; azaz nem lehet statisztikusan homogén eloszlású keveréket előállítani. Ezért fontos a keverőberendezés kiválasztása, amely egy adott feladat esetén, amennyire csak lehetséges, statisztikusan eloszlású keverékhez közeli egyensúlyt eredményez.

A szerző a továbbiakban beszámol saját vizsgálatairól is, amelyek során különböző keverőberendezések hatásfokát vizsgálta adott feladatok megoldása esetén. Megállapítja, hogy a keverendő anyagok tulajdonságától függően kell megválasztani minden esetben a legmegfelelőbb keverőt; ez viszont csak kísérleti úton dönthető el.

Végül ismerteti a szétválással kapcsolatos problémákat heterodiszperz szilárd rendszerek tárolása esetén, valamint a szétválásból adódó problémákat tablettázásnál (149)

Gyarmathy Miklós

A HASIS ÉLVEZETÉNEK RÖVID TÖRTÉNETE HÉRODOSZTÓL BAUDELAIRE-IG

AGZ: Öst Ap-Ztg 27 (15), 271 (1973).

Az ópium és a hasis múltja távoli világrészek régmúltjába nyúlik vissza. Régészeti leletekből kitűnik, hogy Észak-Európa őslakói már a történelem előtti időkben ismerték és „élvezeti” cikk gyanánt használták a hasist. Közép-Ázsia egyes vidékein már i. e. 900-ban — mint gazdasági növényt — hájmas felhasználásra termelték az indiai kender Olajban gazdag magja, textilanyagokhoz használt rostjai és nem utolsósorban a hasis készítése végett. Indiában az i. e. VI. századból van biztos tudomásunk a növény elterjedtségéről. A perzsák ugyanezen időben keletkezett szent könyve, az Aveszta is megemlékezik az indiai kender levélnek és gyantájának bódító hatásáról. Hérodotosz írta, hogy miképpen érték el a nomád szkíták a hasiskábulat állapotát: Az indiai kender magját izzó kövekre szórták, s a keletkező füstgomoly beszippantása után jókedvükben ordítva rohantak ki sátraikból. A görögök a perzsák és a szkíták ellen viselt háborúik során kerültek a hasissal ismeretségbe. A XIX. század derekán a francia Moreau részletesen leírja a hasis okozta kábulat tüneteit. Közleménye nemcsak a tudósok érdeklődését keltette fel, hanem számos író és művész kíváncsiságát is, akik önmagukon kívánták a leírt hatás élményét kipróbálni. Párizsban a hasisélvezők klubjának olyan kiválóságok is tagjai voltak, mint Daumier a rajzoló, Théophile Gautier és Charles Baudelaire író. Azt, hogy a hasis képes a gátlások és a félelem kikapcsolására, hogy látási és hallási hallucinációkat okoz, mert növeli a hangok és színek kifejező képességét, nem csak Baudelaire „Mesterséges menyoország”, vagy Gautier „A hasisklub” című műveiből tudjuk, hanem utalás van rá már az „Ezerévszaka meséi”-ben és Boccaccio „Dekameron”-jában is. Baudelaire-t súlyos betegsége és türelmetlen életkörülményei tették a hasis rabjává és rövidítették meg életét (123).

R. B.